

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЖЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 35 (1464)

Субота, 30 красавіна 1960 года

Цана 40 кап.

ВЯСНА СВЕТЛЫХ НАДЗЕЙ

Такімі словамі хочацца вызначыць час, у які мы жывём, хочацца так называць вясну 1960 года.

Вясна, Май. Стаяць гэтыя словы побач з тых даўніх часоў, калі ўзыйшло сонца неміручых ідэй марксізма, калі зазвала найвялікшае імя Леніна, чый геній, чыя воля і праца адкрылі новую старонку ў гісторыі чалавецтва — эпоху пабудовы сацыялістычнага грамадства, эпоху самых светлых дзён і самых шчаслівых надзей для ўсіх простых людзей.

І як хораша, як цудоўна, што дзень нараджэння вялікага Леніна, дарагога Ільіча, супаў з вясною. Гэта найвялікшы, непаўторны сімвал! Дзеянствагоддзе вялікага настаўніка і правядора свет адначасна і самы знамянальны і самы яркі дзень сучаснасці. Наш час асветляецца ідэямі Леніна, кіруюцца камуністычным вучэннем — самым усцяплым і неперарывным. Час гэты можна смела назваць часам шасця камунізма на зямлі.

Вясна, май сьветлы год — асаблівы. Як ніколі светлы, сонечны, чароўны характам новага, цікавага. Бо «тое, чым жыў Ленін, што ён планавалі, аб чым ён марыў, цяпер наш народ, партыя паспяхова ажыццяўляюць», — сказаў М. С. Хрушчоў.

Святлейшая робіцца на зямлі нашай ад тых велічных спраў, якія здзіўляе Савецкая краіна. Яна ідзе сапраўды сямімільнымі крокамі ў прамысловасці сваёй, выкарыстоўваючы з месца ў месца план другога года. На тэмпах росту прамысловай прадукцыі наша дзяржава не мае супернікаў, і хутка наступіць той час, калі абгоніць яна самую перадавую капіталістычную краіну свету — Злучаныя Штаты Амерыкі. Дагоніць, абавязкова!

Агні новых электрастанцый уключаюць скрозь па ўсёй савецкай зямлі — ад Брэста да Камчаткі і ад поўдня да Паўночнага полюса. Гудкі новых заводаў і фабрык, дзе чалавек-чараўнік прымушае ўсё рабіць, машыны, механізмы, станкі, будыць раіцы новых сонечных дзён — раіцы камунізма.

Заўтра ў першамайскіх калонах, у злітных і дружных радах працоўных, у тым ліку і нашых беларускіх рабочых, нага ў нагу з брыгадзі і калектывамі камуністычнай працы будзе кроцьчыны новы 1961 год. Так, май 1960 года ўжо святкуе новы, наступачы год. А гэта таму, што многія нашы рабочыя працуюць ужо ў лік 1961 года; на святочных транспарантах будучы і такія словы: «Брыгада камуністычнай працы дае прадукцыю ў лік 1961 года».

Людзі сваёй працай у нас апердажаюць час! Людзі імкліва і натхнёна авалодаюць перадавымі метадамі працы, вучыцца самі і навучаюць усю новую таварыства сваіх па цеху, па прадпрыемстве. Гэта новыя людзі, новыя ўзаемаадносіны, якіх не ведаў і ніколі не ўведае свет занявольнай, капіталістычнай працы.

Мы ганарымся сваімі спадарожнікамі, сваімі навінамі ў ракетнай тэхніцы, сваімі самалётамі, станкамі, сваімі адкрыццямі ў розных галінах навукі, тэхнікі, поспехамі гаспадаркі сваёй і культуры.

Але самы вялікі наш гонар, самая вялікая наша любоў, самае шчырае і радаснае наша святочнае слова павінна быць выказана сёння ў адрас нашых людзей, перадавых нашых герояў і гераінь, нашых лаўрэатаў Ленінскіх прэмій, людзей працы, унёслага розуму, носьбітаў новых камуністычных ідэалаў.

Слава ім! Слава чырвоному нашаму сцягу, сцягу Леніна, сцягу партыі нашай, роднай і любімай. Пад гэтым сцягам з'яднаны савецкія людзі, жыццё наша струменіць бурна, няспынна.

Чырвоны наш сцяг развіваецца сёння скрозь па ўсёй савецкай зямлі. Пад чырвонымі сцягамі пройдуць мільёны ў першамайскіх калонах, несучы ў сэрцах добрыя настроі, добрыя пачуцці, а ў думках — светлыя, ясныя мары свае.

Чырвоны сцяг горда рае сёння на вуліцах гарадоў і вёсак нашых. З ім жывём, з ім працуем пад мудрым кіраўніцтвам сваёй партыі.

Чырвоны сцяг мы бачым сёння на трактары, які першым выйшаў на калгаснае поле і першым заваршае пасяўную другую вясну сямігодкі. Самааддана працуе і ў жыцьблагадулі. Мы абавязкова перагонім Амерыку па вытворчасці важнейшых відаў прадукцыі сельскай гаспадаркі на душу насельніцтва. Пospехі, дасягнутыя за апошнія гады, — сведчанне гэтага. Яны вельмі радасныя.

Людзі калгасаў і саўгасаў нашых добра ведаюць, што галоўнае цяпер — культура земляробства. І яны дамагаюцца таго, каб не было самых нават нязначных паражэнняў аграгэхнікі.

Беларусь наша многае зрабіла ва ўздыме сваёй некалі вельмі заняпалай сельскай гаспадаркі. У вясну гэтага года працаўнікі вёскі выйшлі на палі з новай тэхнікай, узброеныя ведамі і вопытам. Намаганні калгаснікаў павінны даць сёлету цудоўныя вынікі. Трэба толькі добра пасяць, у час дагледзець засеяныя палеткі і абавязкова зборам добры ўраджай. У людзей працы будзе высокі ўраджай!

Партыя заклікае нас, работнікаў літаратуры і мастацтва, усю нашу інтэлігенцыю быць на пярэднім краі спраў народа, яркай адлюстравань у сваіх творах веліч і прыгажосць гераічнай працы савецкага чалавека, змагацца за высокую ідэянасць і майстэрства твораў. Павінна быць сур'ёзна, непарывная сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа, з сучаснасцю.

Герой сучаснасці, чалавек працоўных будняў павінен быць героем нашых кніг, п'ес, фільмаў.

Але тое, што станоўчы герой — асноўная фігура нашай літаратуры, зусім не азначае што толькі ён павінен быць аб'ектам мастацкага адлюстравання. У жыцці ёсць і нямаля дронных людзей, якіх не пазбавіліся перажыткаў габнога мінулага. Таму нам патрэбны і такія творы, якія крытыкуюць нашы недахопы. І справа не ў прапарцыях, не ў суднасных станаўчага і адмоўнага ў тым ці іншым творы, а ў пазіцыі аўтара. Калі твор крытыкуе недахопы ў нашым жыцці, ён таксама служыць справе будаўніцтва камунізма, бо расчысчае шлях ад усёго, што перашкаджае руху наперад.

Так, многа ў нас працы. І гэта добра. Значыць, жыццё наша багатае, метамажыравае, асцэнаванае. Такім, а не інакшым яно павінна быць ва ўсім, хто стаў пад чырвоны сцяг — сцяг міру і працы, сцяг дружбы і братэрства.

Гаворым мы ўсюды — і ў сябе, у краіне Саветаў, і за круглым сталом дыпламатычных перагавораў шчыра і адкрыта. Гаворым вялікую праўду часу. А праўда гэта патрабуе, каб мірна суіснавалі дзяржавы і народы, каб яны мірна жылі і дзёны працавалі. Гэта ж найвялікшая мара чалавецтва.

«Нельга дапусціць, каб загарылі гарматы, — з усёй сілай падкрэслівае М. С. Хрушчоў, — трэба, каб у свеце трыумфаваў голас розуму. Дзеля гэтага Савецкі ўрад, савецкі народ не пашкадуе ніякіх намаганняў. У нас хочіць сіл, прыліпнасці, настойлівасці, і мы дакажам усім людзям зямляна шара, што мір і шчасце могуць і павінны трыумфаваць у наш век». Гэта наш дэвіз — дэвіз усіх савецкіх народаў, партыі, урада, з'яднаных на мірнай творчай справы. На гэтых пазіцыях мы сталі, і будзем стаць. Наша краіна Саветаў, як гаварыў вялікі Ленін, будзе стаць трыада як факел міжнароднага сацыялізма і прыклад усім працоўным масам.

Змагаемся мы за мір, адстойваем яго не таму, што баімся каго-небудзь. Не і яшчэ раз не! Сіл у нас стае для абароны сваіх заваў. Можам і дапамагчы, каму трэба. Стаім мы за мір таму, што такая прырода нашай дзяржавы, нашага ладу, што гэта патрабуе ўсім людзям добрай волі на зямлі.

І хочам мы пабудавалі камунізм — узор жыцця чалавека працы. Гэтая наша вышэйшая мэта не за гарамі. О. В. Куусінен нядаўна гаварыў: «...калі хто-небудзь з зарубежных скептыкаў думае, што наш гераічны народ не паспее да канца 20-га стагоддзя пабудавалі камуністычнае грамадства, то ён памыляецца. Любы савецкі рабочы адкажа яму ўпэўнена і цвёрда: мы і гэтую задачу выканаем дзятэрмінова!»

Жыццё наша, гісторыя барацьбы і перамог нашых, слаўныя справы нашых дзён — яркае сведчанне гэтага. Працуем усё мы натхнёна, планы свае перавыконваем, настрой ва ўсіх нас, савецкіх людзей, добры. Мы абавязкова пабудуем камунізм. Мара лепшых геніяў чалавецтва стала явай.

Камунізм кроцьчы. Камунізмам мы жывём. І ў гэты святочны вясняны дзень радасных і чароўных надзей мяне хочацца і яшчэ раз нагадаць непаўторныя словы нашага неміручага Янкі Купалы:

З Масквы, з Крамля хадю ўдмунай,
Усенароднай чалавечай,
Праз поле, поплавы, буруны
Ідзе, таварышы, камуна —
На свеце шчасце ўвекавечыць!
Павел КАВАЛЕЎ.

ПЕРШАМАЙСКАЯ РАЊЦА

Першамай — свята нашай зямлі маладой.
Свята працы, ясны і каханая...
Зноўку рэкі наліты лагоднай вадой
І туманам акрыта ружовае раіне.

Носіць вешер над краем усплёскі сцягоў,
Голуб плавае ў небе прасторным і светлым,
Як свабоды і шчасця свяшчэнны агонь —
Разгарэцца майскае сонца над светам.

Наваліцца вясновае пахне ралля...
І здаецца — не сонца ўспывае на небе.
А ўрачства ў блакіт узнімае зямля
Цёплы бохан ржаного думянага хлеба.

І насустрач яму — птушак радасны грай.
Краі сцягамі і песнямі зноўку спаўняць...
Кроцьчы нашай Савецкай зямлі Першамай.

Поўны шчасця, вясны і блакіту...

ДА РУСКІХ СЯБРОЎ

Няма таго дня, каб самадзейная артыстка агітбрыгады Лёзненскага раённага Дома культуры не пабыла дзе-небудзь. Сёння яны выступілі ў саўгасе «Крыніца» праз тры дзень — у калгасе «Спіль камунізма», потым — у «Маяку Ільіча». Бадай, не знайсці ў раёне таго калгаса, дзе б не велалі гэтых вясельных, рухавых, нястомных юнакоў і дзяўчат.

Брыгада зрабіла нямаля выездаў за межы свайго раёна і рэспублікі. Дарчы, пабылаў у Расійскай Федэрацыі — гэта не так ужо і цяжка для лёзненцаў: кожны дзень праз раённы цэнтр ідуць прыгарадныя паязды да Рудні.

Вось сюды, у Рудню — раённы цэнтр Смаленскай вобласці, і прыехала нядаўна лёзненская брыгада. Дырэктар Дома культуры Рыгор Траўняўскі перадаў суседзям палымянае братэрскае прывітанне.

Двукалясная канцэртная праграма амаль усю склала з беларускага рэпертуару. Вось на сцену выйшла Галіна Сухаруцкая. «Лёзненская Руслава» называюць яе члені агітбрыгады. Нядаўна Галіна спявала толькі ў хоры. Яна валодае добрым голасам і цяпер паспяхова выступае як салістка. Раней Г. Сухаруцкая выконвала пераважна рускія народныя песні. За апошні час яе рэпертуар значна ўзбагаціўся. Ну, а для рускіх слухачоў яна падрыхтавала беларускае «Зязюльскае».

Цёпла сусветлі глядзіць і салістка Мікаэла Стрніна, які выканаў песню «Нечая» Сякілаўскага.

...Песні — змяняюцца, беларускія тавары, танцы — вясёлымі і жыццядараснымі скетчамі; гучыць фантазія на тэмы беларускіх песень і танцаў, якую выканаў на акардыёне Н. Міхайлаў.

Склад лёзненскай агітбрыгады невялікі, усёго 14 чалавек. Праграма ж канцэрта вельмі разнастайная. Амаль кожны выканаўца выступае ў некалькіх жанрах. Скажам, работніца гародніцасумшанскага завода Валя Усцінава і Валя Кавалева выконваюць дует, але з такім жа поспехам абедзве Валі ўдзельнічаюць і ў таячкі. Людзіла Мартыноўская — салістка і дэкламаатар.

Але вельмі закончан канцэрт. Глядзіць ўзнагароджываць беларускае прымаме дарагіх гасцей з Рудні, якія прыедуць да іх з канцэртам.

М. ПАХІЛКА.

Вечар паэзіі

Днямі на «Гомсельмашы» бывалі беларускія паэты Ніна Тарас і Адам Русак. У заводскім клубе адбыўся вялікі літаратурны вечар. Гасці прычталі рабочым вершы, расказалі аб сваіх творчых планах. Гомсельмашыўцы паспалілі Адама Русака, каб ён напісаў песню аб стваральніках сельскагаспадарчых машын. Паэт паабяцаў выканаць просьбу рабочых.

У пачатку жыцця на «Гомсельмашы» будзе адкрыты заводскі Палац культуры. Машынабудульнікі — удзельнікі літаратурнага вечара паспалілі на ўраччасце адкрыццё Палаца культуры пісьменніку Ніну Тарас, Адама Русака, Алесю Бачылу, Кастусю Кірзенку і Рамана Сабаленку.

У клубе працаваў кніжны кіёск. Многія рабочыя набылі зборнік вершаў Ніны Тарас «Кветка шчасця».

В. СЯМЕНАЎ.

А ПЕСНЯ АД СЭРЦА

Вялікая зала. Многа яркага святла. Сотні ўсхваляваных людзей уважліва слухаюць. А пасля стрыманы шэпт навокал: «Што за голас! Хто яна? Адкуль?» А яна, невысокая, адстройная, ззяючая і вельмі шчасліва, стаіць на сцэне, раскланываецца па на апладысменты, і, вядома, на ёй самае прыгожае плацце, якое яна бачыла ў кіно на любімай артыстцы. Нарэшце, заслона апускаецца, гаснуць люстры, пусцеюць рады, а яна ўсё стаіць, стаіць, баючыся паваруцца, каб не парокмак не спузліць сваё шчасце, якое так нечакана прыйшло да яе. Але адзёк, зусім не з залы, а адзёк з глыбіні калі даносіцца ўсё больш ясна, усё больш выразна голас маці:

— Тамара, Тамара, ідзём...

Адкуль яна тут? Бо Тамара яе не бачыла амаль столькі, колькі паялы сабе. Голас гучыць усё больш патрабавальна:

— Тамара, Тамара...

Іна расплюшчвае вочы, глядзіць навокал. Маці, вядома, няма. Зноў запліошчвае павекі, нібы жадаючы прадужыць усё бачанае некалькі хвілін назад. Але ласкавая рука Марыі Раманаўны глядзіць па шаўкавістых кудзёрках. А гэтага дотыку Тамара нарэшце прычынаецца:

— Уставай, ты прасіла разбудзіць сёння цябе раней.

Так, учора яна аб гэтым прасіла. Бо сёння Тамара на ферму пойдзе вельмі рана, раней за ўсіх. Сёння яна першы раз уойдзе туды як паўнапраўная гаспадыня, як сапраўдная дарослая дзярка. Пры гэтай думцы сон адходзіць некуды назад, і новае, незразумелае пачуццё ахоплівае дзяўчыну. Ні то затоенае радасць за дасягнутую самастойнасць, ні то пачуццё страху. Але адкуль ён? Што яе так пахолае? І ўжо завязваючы перад люстэркам хустачку, Тамара раптам зразумела, адкуль узлеў гэты настрой. Бо тады, тры гады назад, яна таксама вельмі старанна абралася перад люстэркам, павязвала гэтую ж хустачку (яна была «выхадной») і ціхенька ўдыхала, каб ніхто не чуў. І таксама вельмі, вельмі баілася...

— Ну, я пайшла. Пажадайце мне ні пуху ні пра, — сказала Тамара, як і тады, тры гады назад, звяртаючыся да Марыі Раманаўны.

... Яшчэ толькі на золак займаецца. Вось адна, другая зорачка пагасла на небе. Прачунулі птушкі, лес. А ў перадранішняй цішыні чуе Тамара, як стукіае яе ўласнае сэрца. Тады вась таксама стукала,

прыгядвае яна. Толькі сонца з-за лесу падымалася позна. Стаяла вясень. У іх вёсцы яна была асабліва цудоўная. Вялікі калгасны сад змяніў аркадзінае ўбаране на больш сціпвае, жоўтакарычневае. А воды радзучкі былі крыху снейшымі. Кішні, сумачка дарожная поўныя румяных аблыкаў. Гэта класіфікацыя Марыя Раманаўна паклала Тамары на дарогу.

Да фермы ісці далекавата. І ў галаву няпроста лезуць, лезуць успаміны.

... Сама яна, магчыма, і не адважылася б на такое, але настаўнікі, блізкія сяброўкі вельмі настойліва раілі:

— У цябе такі голас, такі голас... Абавязкова трэба вучыцца.

І вась пасля заканчэння сямігадовай школы яна вырашыла вырабаць сваё сіль. Тамара апынулася ў вока на вока з вялікім незвычайным горадам. Першыя два дні хадзіла па шырокіх вуліцах, падоўгу прастойвала ля вітрын магазінаў... Але пасля ёй стала здавацца, што яна амаль закліматызавалася і што яе родная вёска нямногімі можа ўступіць гэтым прыгожым горадам. Там, у яе роднай вёсцы, таксама на чале свеціць на вуліцах электрычнае святло, а ў сельмагу не менш прыгожыя матэрыялы, чым у гарадскім універмагу. Ды і новы сельскі клуб не ўступіць гарадскому. А ўлетку, калі вясковыя новыя вуліцы патапяюць у зеляніне, то і зусім прыгажэй, чым у горадзе.

У адзін з дзён Тамара ўвайшла ў вялікі светлы будынак з масіўнымі калонамі, што стаяў на цэнтральнай вуліцы.

У гэты момант яна пачула:

— Тамара Мароз!

Іна нясмела ўвайшла ў прасторны пакой. За сталом авальнай формы пакрытым яркім акасамітам абрусам, сядзелі салідны і, як здаецца Тамары, вельмі строгі мужчыны і жанчыны. Мужчын, праўда, было больш. Той, які вухаў добрую ўсмешку ў пышных вусах, сказаў:

— Калі ласка, Тамара. Што вы нам праспяваеце?

Тамара паглядзела на вялікі паліраваны ралля, за якім сівая жанчына падрыхтавалася акаманіраваць ёй, потым на дзверы (яны былі зачынены), і сэрца неак здрыганулася. Яна набрала поўныя губы пазветра і хацела, як там у сэрце на калгаснай сцэне, зацігнуць: «Россия вольная, страна прекрасная...» Але не адважылася. Члены прыёмнай камісіі хацелі падбадзьвіць яе, заспакоіць. А Тамара вельмі шчыра, але выразна сказала:

— Не ўмею я спяваць, — і асярочна ступаючы па доўгай дыянавой дарожцы, пайшла да дзвярэй.

Імяна ў гэты момант дзяўчына адчула востры боль ад усведамлення сваёй адзіноці. Нама ў яе ні бацькі, ні маці. Але гора ў дзявоцым сэрцы доўга не жыве. Маладосць, гарачая ўлюбенасць у жыццё і нягасная будзе добра, акрыялі дзяўчыну. Іна ж жыве ў багатым калгасе, у вельмі добрых і цулых людзей. Яны ёй замянілі бацькоў. Адам Цімафеевіч Янінскі працаваў загадчыкам жыцьбаладоўчай фермы. І калі Тамара падракла, скончыла сямігодку, ён прывеў дзяўчыну на ферму, пазнаміў з добрымі сябрамі, якія прынялі яе ў сваю сям'ю.

Працавала Тамара вельмі старанна. Ёй так хацелася быць падобнай на Раісу Чушункову, у якой ужо на грудзях з'яў ў ордэн, на не сабрывае дзяржак, якія ўмеі дружна, дапама-

гаючы адна адной працаваць і вельмі весела, галасіста спяваць. Тамара хутка рабіла поспехі як дзярка і як першая запявала ў калгасным хоры. Азін канцэрт, другі. Потым агляда мастацкай самадзейнасці ў раёне, абласным цэнтры, а потым усё больш патрабавальныя рэкамендацыі сяброў, таварышаў:

— Табе трэба вучыцца ў кансерваторыі.

Тамара паслухалася. Яна паспрабавала паступіць у музычнае вучылішча. Але...

... Вельмі вёрткая, шустрая Дзіна Піцікіна, якая пасля заканчэння культдзетвучылішча працуе загадчыцаю клуба ў калгасе, сапраўды любіць сваю справу. І што больш цікава за ўсё, пра ўсё калгасныя справы яна ведае не менш, чым старшыня калгаса. Магчыма, таму, што яна на меснік сакратара камсамольскай арганізацыі, а моладзь, камсамольцы ў калгасе — скрозь ўсюды наперадзе.

— Іны — ударная сіла, яны — галоўная наша апора, — гаворыць пра камсамольцаў старшыня калгаса Міхаіл Герасімавіч Маршын.

І вась гэтая Дзіна доўга мяне расказвала пра будні калгаснае, пра святы маладзёжныя, пра ўсіх тых, хто стварае добрую славу ў калгасе.

— Тамара — наша павуння, любіміца калгаснае. Такой дзяўчынкай прыйшла на ферму, а ў гэтую вясну наліўна перадавых дзяржак абгоніць. Старанная, вельмі працавітая. А спявае як...

Мінулі школьныя гады. Цяпер столькі новых клопатаў ад сапраўднай вялікай справы заваліла на галаву Тамары, што дзяўчына ўжо часам думала закінць самадзейнасць. Бо сномышча прапоўны дзень на ферме, вельмі рукі б'юцца, а на рашчывы ўсё роўна трэба пайсці. З рашчывы позна вернецца дадому, не паспее заснуць — і зноў трэба падымца. І, галоўнае, не магла дзяўчына быць аблыкавай да сваёй работы! Вельмі блізка яна да сэрца прымаляла ўсё, што ёй здалася на ферме. Ніколі, напрыклад, не забудзе яна, калі не спала на чой пасля пачатку першых апёлаў.

І не адходзіць цяпер Тамара ад сваёх «падшэфных» корміць, пеціць іх з такой душой, што можна падумаць — для яе на свеце нічога даражэй няма. І старані дзяўчыны прыносіць ёй з дня на дзень поспех, новыя перамогі.

І хочь маё прабыванне ў гэтым калгасе было абмежавана часам, — захачелася застацца тут яшчэ, каб пазнаёміцца з гэтай дзяўчынай, пра якую я пачула за дзень шмат цёплых, добрых слоў.

... Спачатку Тамара замусьці не вельмі была настроена на гаворку. А потым, калі я спытала, ці не думае яна яшчэ раз паспрабаваць паступіць у музычнае вучылішча, Тамара зразумела, што пра яе ўжо ведаюць усё, і яна з задавальненнем гаварыла больш пра сённяшні дзень, пра сваю работу, пра цудоўных сябровак-дзяржак, якія вывелі яе на вялікі шлях працы.

Рассталіся мы як добрыя сябры. А вясна ідзе, цурчыць, шуміць вясновай песняй. І гэтую вяснову песню спявае і Тамара. Яна цяпер спазнала радасць вялікай працы, падтрымку сапраўднага камсамольскага калектыву, і вясная песня з яе вуснаў льецца зараз яшчэ больш смела, задушаўна і цудоўна.

Л. ПАЛЯКОВА.

Жлобінскага раёна.

Мал. Л. ЗАМАХА.

У ДОБРЫ ЧАС!

Імя камуністычнай

МІСІЯ МІРУ

Кожны Першамай савецкія людзі сустракаюць радасна і пэўна. Мір, росквіт, шчасце асабліва адчуваюцца ў гэты веснавы святая працы, салідарнасці народаў.

Больш за ўсё радасна і ўхваляюцца ў гэты дзень моладзь — наша будучыня. Непрыкметна студэнты сталі на год старэйшымі. Удзел за Першамай пачынаецца адзінока-экзаменацыйная сесія. Прайдзе нягледзячы на ўсе перашкоды, і зноў гэта інстытуцкая гнязда па ўсёй рэспубліцы разліцацца і нашы выхаванцы, поўныя малады сіла, нерастрачанай энергіі, узброеныя веданнем законаў акцёрскага майстэрства, гатовыя да самастойнай творчасці. Іх чакае глядач.

Хто здолеў за чатыры гады ў сценах інстытута засвоіць усё, чаму старанна навучылі педагогі, таму самастойная творчая праца будзе прыгожым радасцю, задавальненнем.

Напярэдадні веснавой сесіі і дзяржаўных экзаменаў ад усёй думцы хочацца паказаць нашым студэнтам, як малодшым, так і дыпломнікам, поспеху.

Наш Першамай — гэта не толькі веселасць. У кожнае свята савецкія людзі падводзяць вынікі працы, вызначаюць планы на будучае. Таму і хочацца падзяліцца з маладымі акцёрамі тымі думкамі, якія, мяне здаецца, павінны хваляваць іх у гэты дзень.

Нярэдка ад нашых студэнтаў можна пачуць: «А што там вучоба і праца: калі ты талент — астатняе само прыдзе...»

Вядома, і акцёрам, і рэжысёрам, і мастакам, які гавораў Станіслаўскі, «траба нарадзіцца». Таксама «траба нарадзіцца» і ў вучом, і педагогам, і інжынерам, і вучоным. Народ павінен талентавіць мастакоў, грамадскіх дзеячоў, вучоных. Без талента велька маршчыць аб поспехах у творчасці. Гэта баспрарачна.

Але ці не завадае вучоба, утвараюць многія нашы студэнты разумець гэтае шматбагатае паняцце — талент?

Чым, якое меркава можна вымераць талент нашага студэнта, асабліва ў першы ці другі год навучання, калі педагогі яшчэ толькі знаёмяцца з узроўнем таленту студэнта, стараючы вызначыць яго творчую індывідуальнасць?

Ці маем мы права так часта і лёгка ўжываць слова «талент»? Думаецца, што не.

Пэталенавітым людзям, тым, якія не здатныя да прафесійнага, рэжысёра або мастака, наогул няма чого рабіць у мастацкай навучальнай установе.

Але ці можна нашаму студэнту заспакоіцца на тым, што яму ад прыроды дадзены поўны талент? Ці можа ён спырацца, што талентам вытворчае ўсё? Не, велька. Нельга та, што без развіцця і ўзбагачэння талент хутка становіцца застылым.

Штодзённая творчая праца, авалоданне тэорыяй і практыкай работы ў мастацтве развіваюць, узбагачаюць здольнасці. Стройна навукавая сістэма выхавання маладога мастака спрыяе яго прафесійнаму росту.

Агульнавядома, што навучэнца быць акцёрам — нельга, але навучэнца стаць акцёрам — можна. Толькі праца — упартая, творчая, штодзённая — здольна развіць мастацкі талент. Энергічны працэнт, выхавальнік вядлікай групы работнікаў беларускага тэатральнага мастацтва Я. Мірочыч часта гавораў сваім вучням, што майстэрства савецкага мастака павінна ўмацоўвацца наспынай настойнай працай, што ад акцёра ў тэатры патрабуецца адан працэнт таленту і дзевяноста дзевяць — стараннасці.

Надаўна ў размове з маладымі журналістам я назваў дысцыпліны, якія вучыць студэнта акцёрскага факультэта на працягу чатырох год у інстытуце. Журналіст здзівіўся не колькасці названых дысцыплін, а таму, якія пляжкі шлях абраў той, хто вырашыў прывесці жыццё мастацтва. Перш чым малады акцёр атрымае права на ролю ў тэатры, ён павінен дакапацца авалодць дваццаці тры дысцыпліны.

Мастак савецкай эпохі — гэта феасова развіты, высокакультурны чалавек, узброены марксісцка-ленінскім светалогіяем, глыбокім веданнем тэорыі і практыкі творчасці.

Вялікае значэнне пры вучэнні

практычных і тэарэтычных дысцыплін мае самастойная праца студэнта. Формы яе велькі разнастайныя. У апошні час мы велькі непрыкметна пачалі траціць добрую традыцыю пакаваў работ студэнтаў акцёрскага факультэта, падрыхтаванымі ім самастойна. Такія паказы развіваюць густ, абуджаюць творчую фантазію, павышаюць культуру, робяць студэнта творца смелым, ініцыятыўным.

Цяпер у дыпломніках самая гарачая пара — 12 юнакоў і дзв'юх акцёрскага факультэта рыхтуюцца да абароны сваіх першых ролей у дыпломным рэпертуары.

Рэпертуар разнастайны: тут і класіфікацыя п'есе А. Астроўскага «Не было ні гроша, ды раптам алтын», і сучасная камедыя В. Зуба «Злаваціца не траба», і камедыя «Пашча і шпэгі» Лопэ дэ Вега «Паехаўшы, застаўся дома». Апошняя, як вядома, яшчэ не ставілася ў савецкіх тэатрах.

Такі рэпертуар вынікае з патрабаванняў навучальных праграм. Дыпломны спектакль даюць магчымасць кожнаму студэнту, які выконвае тры роля, найбольш поўна і яра раскрыць асаблівасці сваёй індывідуальнасці і практычна авалодць унутранай і вонкавай тэхнікай у рабоце над сцэнічным вобразам.

Яркіх прафесійных сродкаў акцёрскай выразнасці патрабуюць ад будучага акцёра Уладзіміра Прабынскага такія вобразы, як скнар Круціцкі ў спектаклі «Не было ні гроша, ды раптам алтын», хітры маляр «Вярзіла» Фішэрта ў класічнай іспанскай камедыі або Піт Пітаніч у камедыі В. Зуба.

Пачуцця яркай тэатральнай формы, вострай вонкавай і ўнутранай характарыстыкі патрабуюць ад Лідыі Давідовіч юная і годная Лаўрансія («Паехаўшы, застаўся дома»), 60-гадовай пенсіянерка Матрона Ігнацьева — чалавек неспакойнага сэрца («Злаваціца не траба») і купецкая дачка — прырुकватая Ларыса ў п'есе А. Астроўскага.

А колькі ўмення, тэхнікі і сарвадзін стараннасці траба правільна Міхаілу Пітраву, каб паспяхова справіцца з цяжкімі задачкамі, якія ставіць перад ім педагогі пры вырашэнні такіх рэалізацыйных ролей, які былі кухар Пітравіч, жыццелюбівы, хітраваты Фішэрт або хлюст Федзіл?

Траба авалодць разнастайнымі вядлічымі сродкамі, моцным голасам, вялікім тэмпераментам, траба быць на сцэне гранічна шчырым і праўдзівым, каб справіцца з такімі цікавымі і своеасаблівымі ролямі, які сярца Насія ў «Не было ні гроша, ды раптам алтын», які Лаўрансія і Зіліса — гераіні камедыі Лопэ дэ Вега. Гэтая задача стаіць перад Зінаідай Лубковай і Людмілай Былінскай.

Пры майстэрстве пераўвасаблення ў мастацкі вобраз і наўвясці вялікай веры ў акалічнасці, якія прапанаваны, пры акцёрскім умелым раскрыцці зерне вобраза і выраза, паслядоўна здзейсніць сваю звышзадачу ў вобразе можа дасягнуць жаданага поспеху Святаляна Каваліна ў ролі самодурнай замаскаванай купчых Фанціні.

Толькі пры ўмове глыбокага пранікнення ў вобраз і пры ўменні несіці «другі план» ролі, пры яркім сцэнічна-тэмпераментце і авалоданні логікай учынкаў дзёнай асобы здолеюць захапіць мастацкімі фарбамі такія складаныя вобразы, як бракарат Зацірхуша, мянчанскі сынко Іясея і «выскародны» стары Аўраліа ў Славы Гатоўскага; як прагны да грошай куцця Іяшкіч, лёгкадумны і песты дзялок Фелісіян, шэф-кухар Пётр Пітравіч — у Вілена Ровенка, які лісліва мянчанка Мігачова, катэліва сакратарка міністра і хітраватая служанка Паўла — у Алены Іяленскай.

Не ў меншай меры патрэбна акцёрска тэхніка і Ніне Хітрыкавай, і Уладзіміру Міхараку, і Генадзію Басанову, каб справіцца са сваімі ролямі ў дыпломных спектаклях.

Кожны выпускнік мае ролю ў сучаснай савецкай п'есе. Работа над сучаснай тэмай узбагачае будучага артста ідэяна, умацоўвае яго прафесійна-навуковую падрыхтаванасць да самастойнай творчай работы.

Але спектакль, які бы добра ён ні быў пастаўлены, які бы добра ні іграў ўсе яго ўдзельнікі, пачынае жыць як чалавек мастацкі твор толькі пасля прэ'еры; глядач — абавяз-

ковы элемент спектакля. Удзел глядача неспарэдна ў творчым працэсе спектакля спрыяе станаўленню маладога акцёра, яго прафесійнаму росту і развіццю.

Колькі нечаканасцей сустракаюць выпускнікі ў сваіх першых сустрэчах з глядачом! Якія радасныя і трапятліва заўсёды гэтыя сустрэчы!

На ўсё жыццё застаюцца ў памяці маладых акцёраў першыя іх спектаклі — сустрэча з шахцёрамі і будаўнікамі Салігорскага калійнага камбіната.

Ужо сыграна больш дзесяці спектакляў «Не было ні гроша, ды раптам алтын». Аднак самымі яркімі, самымі запамінальнымі былі салігорскія паказы, дзе ў глядальні зал сядзелі рабочыя — сама прапрабавальны і самы ўдзячны глядачы.

У публічных выступленнях студэнтаў набываюць добрую прафесійна-навуковую падрыхтоўку. На жаль, такія выступленні насілі да гэтага часу выпадковы характар. Гэта адбываецца таму, што наш інстытут яшчэ не мае сваёй навучальнага тэатра. А такі тэатр неабходны!

Чатыры гады напружанай вучобы мінула. Наперадзе — апошні этап выхавання — дзяржаўныя экзамены. А вачым — першая роля ў прафесійна-навуковай тэатры, першая праца на самастойным творчым пляне. Будучы і першыя зрыны, магчыма, нават расчараванні. Без гэтага не абходзіцца акцёр. У барацьбе, у цяжкасці мужне характар, удаканьляецца талент.

У добры час, дарэгія сябры!

А. БУТАКОУ,
кандыдат мастацтвазнаўства,
дацэнт Беларускага дзяржаўнага
тэатральна-мастацкага інстытута.

1. На савецкай выстаўцы ў Нью-Йорку сярод шматлікіх экспанатаў вытвараюць матэрыялы з назвамі «Юбілейны» і «Красавік». На здымку зніжэй, што месца вырабы—Мінск, камвольны камбінат. Кажуць, што некаторыя амерыканскія наведвальнікі, аглядаючы матэрыялы, з захапленнем ківалі галавамі. Гісторыя гатунка вельмі проста. Першы — «Юбілейны» — камбінат асаю да 40-гадзя Беларускай ССР. Другі гатунк быў асаюны ў гонар вясны...
У вырабе гэтай прадукцыі ўдзельнічала брыгада грэбчэсальшчыцы Рыгора Пайкіна, якія янаўна было прысвоена імя камуністычнай працы. Члены брыгады — маладыя грэбчэсальшчыцы Тамара Махонаска, Варвара Карповіч, Надзея Маргунова ўзялі абавязальства штомесячна перавыконваць вытворчы план. Свята Першамай яны сустраілі цудоўнымі паказчыкамі — план выкананы на 124,8 процэнта пры выдатнай якасці прадукцыі...
Цяперца з машыны заахвастае стужка баваўны. Гудуць аўтаматы. Рыгор Пайкін тлумачыць членам брыгады Н. Маргунова і В. Карповіч працэс праходу баваўны праз аўтамат.

П а ч а т а к м а я

Адзінёўшы песняй ручаёва,
Красавік на крызе ў мора сплыў.
Салавей пачу пачыночню мову
Першы свой выволіць пералёт.
Сонечны прамень папаласк вусваю
Заглядзеўся ў цёмнай студні дню...

Размахнуўся май вясёлы хусткаю,
Сыпаюшы кветкіню ў акно.
Алесь ШПЫРКОУ,
студэнт V курса Магілёўскага
педінстытута.

ПЕРШЫЯ КРОКІ

Першая кніга, першая роля, першая партытура. Першы крок у літаратуру і мастацтва. Гэта — творчая заўвага, ад якой у многім залежыць далейшы поспех на выбраным шляху.

Мы ведаем многа прыкладаў, калі імя першая работа пракадала і пакідала глыбокі след, давала імя. Таму так сур'езна ставіцца наша таленавітая і патрабавальная моладзь да сваёй творчай заўвагі. Няма дзіўна, што было сказана нядаўна пра дыпломную карціну выхаванца Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута В. Гранікі. Добрую заўвагу зрабіў ён пранікнёным і хваляючым твора на трынаццятую тэму. І такія ж сур'езныя работы і іншыя вучні вядомых беларускіх мастакоў і рэжысёраў. У Беларускай дзяржаўнай мастацкай школе моладзь па праву пачынае займаць усе большыя і большыя месца ў сваіх палатнах і скульптурах. Зусім заканамерна, што моладзь цягне да новай, сучаснай тэмы, да паказу прыгожых савецкіх будняў.

Гэтая тэма з усёй сілай гучыць на выстаўцы твораў маладых мастакоў, якая адкрыта ў Мастацкім музеі.

Яшчэ раней з'явіла на сцэне ўвагу палатно М. Савіцкага «Песня». Яно апалядае аб тым, як калгасніцы вяртаюцца з працы. Поўная радасці жонка і яго кампазіцыя «Размаўляючы».

Беларускі мастак прызнаў прыняў і сваю сямю маладога жывапісца. Нахай тэма патрыятызму са-

веткіх людзей, маладосці заўжды патрабуюць яго.

У момант работы над скульптурай «Вадзіцель трамвая» мы засталі В. Палова — вучня выдатнага савецкага майстра раца М. Манізера. Ужо сама па сабе задумана новая работа Палова — паказвае чалавек у працы — прылягае ўвагу. І хоць перад намі толькі паясна фігура даўжыня-вадыця, лёгка ўявілася сядзе жыццёвы трамвайны маршрут, шумны рух на плошчах і вуліцах. У час вядзення вагона і адстраваў сваю гераіну скульптар.

Некалькі работ В. Палова прывесці пінэраў калі мінскага Тэатра юнага глядача. Унутраная лепка ў будынку гатата тэатра таксама належыць В. Палова. У майстэрні скульптара ёсць малады і новых твораў ад дзесяці. Вось адна з іх: дзівосна ляжыць на сонцы, загарэ, радуецца светламу дню, і готую радасць бачыць на яе цудоўным тварыку.

— Які ў вас далейшы творчыя планы?

— «Мая любімая настаўніца» — так я вырашыў назваць сваю даўно задуманую скульптуру. Хаць стварыць кампазіцыю «Мінскія аўтазаводы», — адказвае В. Палова.

Па суседству ў адной майстэрні працуюць М. Шаронка, І. Глебаў, Старшыня Шаронка прыпынуў у арміі, завочна вучыцца ў Тэатральна-мастацкім інстытуце і працуе ў майстэрні. Малады скульптар стварыў

помнік Іяльчу, які ўстаўлены ў гарадскім пасёлку Астравец. Гэта сур'езная творчая заўвага. Для Беларускай кампазітара Рымскага-Корсакава. Будзем спадзявацца, што Мікалай Шаронка паспяхова скончыць інстытут і скажа сваё слова ў беларускім савецкім мастацтве.

Плэна працуе і Ігар Глебаў. Ярэтка ён і Мікалай Шаронка выкарыстоўваюць суседства на майстэрні для творчага супрацоўніцтва, і вынікі атрымліваюцца вельмі добрыя. Набыла папулярнасць іх сумесная работа «Фантан».

П. Белавузаў, які і М. Шаронка, прыліў армейскую школу. Помнік У. І. Леніну ў Лепелі выслелена П. Белавузаў. Як і ўсе работнікі вядлічэнага мастацтва, П. Белавузаў рыхтуецца да выстаўкі 1960 г., на якой творы маладых зоймучы значнае месца. Нашаму дзяцінству магчыма будаўніцтва скульптар прысвячае новыя работы «Вера-дасць» і «Аднаўленне». Сваё жыццё ў Беларускай мастацтва П. Белавузаў пачаў з лепкі фігуры У. І. Маякоўскага. У гонар любімага паэта скульптар задумаў яшчэ адзін твор аб ім.

Многа маладых жывапісцаў, скульптараў працуюць не толькі ў Мінску, але і ў Брэсце, Гродна і іншых гарадах Беларусі. Разам з маладосцю, з вясной прыходзіць у нашы мастацтва новыя імяны, новыя таленты.

Пажадаем ім ад усёго сэрца творчых удач і перамог.

Я. САДОУСКІ.

Веснаві веер вее над зямлёй. Ён не толькі знае холад зimy, але і расплюскае лёд «халадной вайны». На самай справе, прыгадзіце, колькі выдатных сустрэч адбылося ў гэтую вясну. Кіраўнік Савецкага Урада М. С. Хрушчоў і іншыя нашы дзяржаўныя дзеячы сустракаліся з многімі кіраўнікамі замежных дзяржаў: Індыя, Інданезія, Непал, Бірма, Афганістан і Францыя — такі вялікі шлях пасланца міру М. С. Хрушчоў, зроблены за апошні месяц. За выскароднай місіі міру з увагай і шырым захапленнем сачылі ўсе народы зямнога шара, усё прагрэсіўнае чалавецтва. Візіт М. С. Хрушчоўа ў краіны Азіі і Францыю, а таксама наведанне савецкімі дзяржаўнымі дзеячамі ЗША, Кубінскай Рэспублікі, Мексікі азначаюць усёбаковае абаранне ўсіх савецкіх людзей, якія з гонарам сачылі за іх паяскамі і жадалі ім вялікіх поспехаў у іх місіі, накіраванай на змякчэнне міжнароднай напружанасці, на ўмацаванне міру на зямлі. Пра тое, як праходзілі візіты М. С. Хрушчоўа, К. І. Варашылава, А. І. Мікаея, Ф. Р. Казлова, Д. С. Паланскага і другіх савецкіх кіраўнікоў, якія павыталі за ружбамі нашай Радзімы, пра тыя хваляючыя і гарачыя сустрэчы, аб дзяржавах і народах, падарбавана і дзяржаўна, з вялікім майстэрствам расказалі цікавыя храніцельна-дакументальныя карціны, занятыя кінапубліцыстамі Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў.

Дэлегацыя Вархоўнага Савета ССРСР, якая ўначалеўлася Н. А. Мухітдынавым, павытала ў Інданезію і Бірме. Пра іх паездку савецкія дакументалісты стварылі два цікавыя фільмы. Рэжысёр А. Авансэва і аўтар змяняльнага дыктарскага тэксту В. Гарохаў у невялікім кінарарысе паказалі той цэлы прыём, які быў аказаны савецкім людзям у сонечнай Інданезіі. Але аўтары карціны не абмежаваліся расказам пра афіцыйныя сустрэчы, яны здолелі дасягнуць да глядача пачуцця павягі свабодналюбнага і годнага інданезійскага народа да Савецкай краіны і яе людзей.

Рэжысёр М. Сямёнаў пазнаёміў нас з прабываннем дэлегацыі Вархоўнага Савета ССРСР у сталіцы Бірманскага Саюза Рангуне. І воль зноў на экране аявочаюць ва ўсёй сваёй святчаснасці і яркасці незабытыя дні, прадзеленыя пасланцамі савецкага народа ў Бірме. Пачуццю гонару за нашу савецкісткую Айчыну выклікаюць гэтыя кадры.

Кінадакументы аб прабыванні М. С. Хрушчоўа ў краінах Паўднёва-Усходняй Азіі не падобны адзіт да аднаго па майстэрству, па манеры апэратураў, якія адлюстравалі на плёнку гэтыя гістарычныя падзеі. Але гэтыя фільмы аблікае адно — вера, што мір на зямлі пачынае з гэтай пункту! Поглядаў здымалі нашы кінамастаграфы фільмаў аб візіце М. С. Хрушчоўа і суправаджаючых яго асоб. Таму падзеі, паказаныя на экране, выклікаюць наземную цікавасць і павягу глядачоў.

«Намастэ» — так называецца фільм рэжысёра М. Славінскага і апэратура А. Зенякіна, І. Катляронкі і А. Семіна пра візіт М. С. Хрушчоўа ў Індыю. Само слова «намастэ» вельмі цікава перакласці на нашу мову. Гэта вокліч, якім прынята ў індыйскіх сустрэчках дарэгі і жаданых гасцей. Прывітанне, якое чулася адусюль, дзе толькі палязлаў кіраўнік Савецкай дзяржавы, і паслужыла назвай вялікага фільма-справаздачы.

У новай карціне «Намастэ» мы ба-

чылі не толькі падрабязную справаздачу аб візіце М. С. Хрушчоўа ў Індыю, але, што велькі каштоўна, апэратуры здолеў паказаць сінпаты і павягу савецкіх людзей да Індыі і яе народа. Экран вяртае нас на некалькі год назад, паказваючы вытокі зараджэння савецка-індыйскай дружбы, гаворыць пра першы візіт М. С. Хрушчоўа ў Індыю і пра тую сустрэчу, якая была аказана яму ў тым дні.

Калі ранейшым фільмам пра Індыю мы ўласівы пака экзотыкі, дык у новай карціне аўтары паабеглі яе. Яны там, дзе справа датычыць гістарычнага мінулага або сённяшняга дня, звярнуліся да кантрастаў, каб аявоча больш яра падкрэсліць, як даўка пайшла краіна пасля выгнання каланіятару. Вось Біхалайскі металургічны гігант, пабудаваны па савецкаму праекту, з удзелам савецкіх спецыялістаў і забяспечаны савецкім абсталяваннем. Вялікі кран падханіў шматтонную глыбу металу і з лёгкасцю пераносіць яе ў новае месца. А побач кадры, якія адлюстравалі той жа працэс, толькі на гэты раз не магучая тэхніка выконвае працэсую аперашю, а слон цягне, ухапуючы хобатам, вялікі ствол дрова. Гэта сімвалічна. Новае ўсё больш трывала ўваходзіць у жыццё індыйскага народа.

Сімвалам новага ў Індыі стаў не толькі Біхалі. Мы бачым, з якой радасцю сустракаюць сялянне Суаттарска дарогага гося. Гэтая радасць індыйскіх хлабарабоў і рабочых аэраў-меляя: буйнейшая ў Індыі дзяржаўная механізаваная ферма ў Суратгарху створана пры братняй дапамозе Савецкага Саюза.

Кінаробатнікі паказалі багатыя падзеі дні паязкі кіраўніка Савецкай дзяржавы па Бірме і Афганістану.

Разам з кінааператарамі мы павыталі ў Інданезію. За паўтары гадзіны цацка расказвае з экрана пра гэтую вялікую гасцінную краіну. Але рэжысёр-апэратураў лаўрат Лейніскай прэмі Раман Карман у сваім новым фільме, пастаўленым сумесна з інданезійскімі кінамастаграфамі, здолеў данесці да глядача непатурыны каларыт гэтай прыгожай краіны. Цяжкасць пастаўкі новай карціны заключалася ў тым, што дакументалістам з-за надзвычайнай наспычанасці праграмы візіту даводзілася літаральна здымаць удзель і ўночы. З таго моманту, калі прымажун «ІЛ-18» прызаліўся на аэрадроме Джарты, да апошняй хвіліны прабывання М. С. Хрушчоўа на інданезійскай зямлі апэратуры, не ведаючы стому, здымалі гістарычныя кадры для карціны, якую велькі дакладна называлі «Наш друг Інданезія».

«Візіт міру і дружбы», «Савецкія госяці ў Непале», «А. І. Мікаея ў Мексіцы», «А. І. Мікаея ў Кубінскай Рэспубліцы», «Савецкія дзяржаўныя дзеячы ў ЗША» — усё гэтыя фільмы з'яўляюцца шырокімі публіцыстычнымі палатнамі з цікавымі адступленямі ў мінулае, абгульчэннем. Зроблены карціны проста і таленавіта. Калі іх прагледзець усё разам, атрымаецца поўны кінарарыс пра выдатныя падзеі нашага часу. Але гэта не толькі расказ, які хваліць людзей у нашы дні. Гэта выдатны кіналетаніс, які застаецца на доўгія гады дакументам, што сведчыць аб місіі міру М. С. Хрушчоўа і другіх савецкіх дзяржаўных дзеячоў, аб місці, мета якой — аявоча раз прадэманстраваць перад усім светам жаданне савецкага народа жыць у міры і дружбе з усімі народамі зямнога шара.

Яг. КРУПЕНЯ.

ЗАПАВЕТНАЯ МАРА

Вясна 1960 года прынесла мне многа радасці, з якой я і сустракаю сёлетні Першамай. Зусім ідэальна закончыў міжнародны рэгіянальны конкурс маладых выканаўцоў Беларусі і Прыбалтыйскіх рэспублік, у якім я прымаў удзел. Ён з'явіўся для мяне сур'езным экзаменам. У 1958 годзе я атрымаў званне дыпламанта на рэспубліканскім конкурсе маладых выканаўцоў, прысвечаным 40-гаддзю Беларускай ССР. Праграма конкурсу гэтага года была больш складанай і цікавай. У першым туры дзевяноста выканаўцаў фугі і прэлюдыю Баха, тры віртуозныя сюіты і буйны рамантычны тур — «Ронда» Шпэнэ. У другім туры ўсе ўдзельнікі павіны былі абавязкова выканаць сэнату Моцэрта і п'есы з фартэпіянага цыкла П. Чайкоўскага «Поры год». У трэцім туры я іграў канцэрт Моцэрта для фартэпіяна з аркестрам.

Давалася спаробіцца з моцнымі піяністамі з братніх Прыбалтыйскіх рэспублік. Мая праца і ўвага нашых настаўнікаў не пралілі дарэмна. Я ўзнагароджана дыпламам трэцяга ступені. Конкурс, які прынес першую радасць перамогі, скончыўся, але нельга спыніцца на дасягнутым. Сёлетня траба рыхтавацца да Усе-

саюзнага конкурсу маладых выканаўцоў у Маскве, які адбудзецца ў 1961 годзе.

Есць у мяне і запаветная мара: падрыхтавацца і выступіць з новай праграмай, каб атрымаць права на ўдзел у Міжнародным конкурсе імя Чайкоўскага ў 1962 годзе ў Маскве.

Н. ЦЕМІНА,
піяністка.

На здымку: Наталія Цёміна. Фота М. Васылючы.

НА ЗЯЛЁНАЙ ЗЯМЛІ СЯБРОЎ

На пероне Чарнавіцкага вакзала гучаць беларускія і украінскія песні. Гэта нас, студэнтаў філфака БДУ імя Леніна, прышлі прыводзіць у дарогу дадому украінскія сябры. Чувачы развіталыя песні «Быўшыя здаровыя...» Даюць сігнал адраўнення. Поезд краанца і набірае скорасць. А побач ідуць, а потым бігуць і маючы рукі нам услед сябры: «Да новай сустрэчы!», «Прывітанне беларусам!», «Прывітанне Мінску!», «Прывітанне славяноў Беларусі!»

Са студэнтамі Чарнавіцкага ўніверсітэта мы ўжо сустракаліся і раней. Сустрэча была ў Мінску ўвосенні мінулага года. Цяпер жа мы прыязджалі ў Чарнаўцы на студэнцкую навуковую канферэнцыю. Сем букавінскіх дзён — гэта дзенькі цікавыя, захапляльныя і незабыўныя уражанні.

Надзвычай багатая гісторыя гэтага шматпалатнага краю. Кожная сяжынка на Букавіне — складка падзеі мінулых стагоддзяў, кожная пядзля тры таліт крывёю. Спрадвеку сквапныя рукі чужынкаў цягнуліся да гэтай цудоўнага кутка славяншчыны. Цэлыя стагоддзі букавінцы былі адарваны ад сваіх усходніх

2. Тамара Ма...

Тамара Ма- шонска а прышла на камвольны камбінат...

Фота Ул. Крука.

МАЕ РАДАСЦІ

Як заўсёды, вясна, май нясуць людзям новыя надзеі, мары, абуджаюць думкі, жаданні...

Новыя надзеі прынесла і сабою вясна і нам, маладым музыкантам — студэнтам Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі...

Мне, сыну простага рабочага, ёсць чаму парадзіцца ў дзень Першамая. Гэта пятая вясна, якую я разам са сваімі таварышамі сустракаю ў кансерваторыі...

Хочацца ўспоміць добрым словам настаўнікаў, якія далі нам публіку ў самотойнае жыццё, таварышаў і сяброў, што заўжды дапамагаюць набывць майстэрства...

М. ПУШКАРОУ, студэнт-выпускнік Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

Незабыўныя дні

У жыцці кожнага чалавека ёсць сустрэчы, памяць пра якія не могуць заслабнець ні гады, ні падзеі. Да такіх сустрэч у сваім жыцці я адношу гастрольную паездку артыстаў савецкай цырка ў Румынскую Народную Рэспубліку...

Гэтыя гады ўспоміць з вострай цікавасцю і ўражаннем. Гэтыя гады ўспоміць з вострай цікавасцю і ўражаннем. Гэтыя гады ўспоміць з вострай цікавасцю і ўражаннем.

Многія з нас дзіву даваліся, як можна так хутка авалодаць нумарамі, якія патрабуюць шматгадовай упартай працы. Гэта здаралася цудам.

Румынскія газеты змясцілі праніжнёныя артыкулы аб новай праграме румынскага цырка. На іх старонках мы чыталі словы ўдзячнасці ў адрас савецкіх артыстаў:

«Прыглядзецца да кожнага выступлення — пісала газета «Вячэрні Бухарэст» — тут жыць душа нашых настаўнікаў. У пудоўным палёце зьявіліся праменні румынска-савецкай дружбы».

Дырэктар Блэўка румынскіх цыркаў Іон Блэўка цэла прыняў савецкіх артыстаў, пахваляна адгукнуўся аб іх майстэрстве. У памяць аб сустрэчы кожны з нашых таварышаў захаваў фатаграфію, на якой адлюстравана хваляючая сустрэча артыстаў Румынскай Народнай Рэспублікі і Савецкага Саюза.

У. КОЖУХАУ, артыст цырка.

КАЛГАСНАЕ ШЧАСЦЕ

Вяснова сонца абдзіваецца вясёллівамі ў вочках новых дамоў. А іх цэлая вуліца. «Новая» — так назвалі былі хутаране сваю вуліцу. На палых калгаса імя Варашчына было раскідана 200 хутароў. Хутараніца лічылі дзікуном, бо ён жыў бедна і далёка ад культуры.

І вось пяпер, калі калгас імя Варашчына пабагацеў, людзі сталі жыць заможна, хутаране пачалі перасяляцца ў вёску.

Рабуць... Цяпер тут стала дзве вуліцы: Стара-Рабуньская і Новая. Сто хутароў уліваецца ў вёску.

Будуецца Новая вуліца па-новаму: цагляныя падмуркі ў дамах, пыферныя дахі. Людзі пачынаюць жыць заможна. Тут пасяляюцца механізатары, спецыялісты сельскай гаспадаркі, медыцынскія работнікі. У кожным доме дастатак. Кватэры выглядаюць багата. У калгаснікаў ёсць уласныя бібліятэкі. У кожным доме прыходзяць газеты і часопісы.

Архіп Храмец, Лаўран Каваленяк, Мікалай Анасавіч і іншыя наваёны новай вуліцы не ўяўляюць адпачынку без клуба, у якім часта дамаструюцца кінафілімы. Перад калгаснікамі ў клубе выступаюць...

Б. ЛУНЬКОУ.

На новы, 1960 год я атрымаў прытаненне ад Саюза мастакоў Кітая. Гэта была рапрудэцыя, відэа, адной з апошніх работ кітайскіх скульптараў і лакавічана адра. Але як многа ва ўсё ўкладзена сэнсу, зместу.

Што ўяўляе сабой скульптура на рапрудэцыі? У Кітаі народ сёння нечувае тэмалі будзе сучаснае грамадства. Даступным для ўсіх сімвалам хуткага пераходу з'яўляецца конь. На рапрудэцыі адлюстравана скульптурна шматлікая манументальная кампазіцыя. У цэнтры — два дужыя кані ў дынамічным руху. Паабалал коней — групы людзей, іх фігуры ўвасабляюць новыя сінтэзіраваныя Кітаі, які ідзе па шляху індустрыялізацыі краіны, па шляху сацыялізму. Вялічэю ўсю скульптурную групу даюць кані — сядзі на конях. Яны трымаюць у руках шалі, які прыгожа разнаўваю ў паветры. Асабліва ўражае ў таварышэ яскравае адлюстраванне сучаснасці Кітая, вялікае аб'ёмнае і рэалістычнае трэктоўка формы.

Мне хацелася кратава расказаць пра гэтую скульптуру таму, што не так даўно дэпартава бачыць маладых кітайскіх скульптараў і працаваць з імі, калі яны яшчэ толькі атрымалі магчымасць авалодаць майстэрствам скульптараў.

Вядома, што кітайская скульптура налічвае тысячгадоўна. Па ўсёй краіне захавалася мноства цікавейшых помнікаў скульптуры, якія адлюстравваюць тую ці іншую дынастыю, той ці іншы век гісторыі народа. Але на ўсіх гэтых помніках ляжыць пячатка ўмоўнасці, стылізаванасці. Ды і не заўсёды магчыма было адлюстравана чалавек. Асноўнае месца ў скульптурнай зямлі будава.

У манументальнай скульптуры адлюстраванне чалавека калі і мелася ў асобных выпадках месца то гэтага дэбрыт талентаў не былі даступныя народу. У гэтым вялікі прыкладна саавадзіваецца развіццё скульптуры Кітая. У апошніх стагоддзях манументальна скульптура амаль не развілася, бо яна перш за ўсё цесна звязана з архітэктурай, а будаўніцтва ў краіне амаль не вялося.

Пасля аб'яшчэння Кітайскай Народнай Рэспублікі былі створаны ўмовы для развіцця народнага талентаў. У некалькіх гарадах, у тым ліку ў Пекіне і Ханчжоу, былі адкрыты мастацкія інстытуты, куды пайшла вышэйшая моладзь з народа.

Мне дэпартава бачыць, як упарта вучацца студэнты і як удаснавальваюць свае веды прафесары ў галіне майстэрства.

Мяне вельмі ўразаіла іх прагнасць да ведаў і разам з тым сціпласць у вызначэнні сваіх дасягненняў. Я памятаю, як працаваў вялікі калектыў скульптараў

і мастакоў пад кіраўніцтвам таварыша Лю Кай-чы над помнікам у гонар вызвалення Кітая. Ён цяпер упрыгожвае цэнтральную плошчу Пекіна. Прауючы ў Ханчжоу, мне дэпартава назіраць, як група маладых скульптараў і архітэктараў разам з прафесарам Сю Цян-цзю, аўтарам шырока вядомай у Кітаі статуі Лу Сіня, з захапленнем працавала над праектам помніка ў гонар народнай арміі Кітая, якая гераічна фарсіравала ў 1949 г. раку Янцзы.

Аўтарскі калектыў натхняла адно жаданне — як мага лепш увасабці пластывымі сродкамі гістарычную эпоху.

У Шанхаі малады калектыў скульптараў (і сярод іх таварышы Ін Цын-фа і Цзюм Юна, таленавітае Лу) захаплены вырашэннем асноўнай тэмы — тэмы сучаснасці. У майстэрнях на стэнках скульптараў, на малюнках жываціцаў і ў альбомна графікай

цэнтральным героем з'яўляецца чалавек сучаснага Кітая.

Можна спадзявацца, што ў недалёкай будучыні сярод майстроў скульптуры Кітая з'явіцца і зааўчэныя новыя імяны, падобныя такім, як Цзі Бай-шы, Сюй Бэй-хун, Цзян Чжао-хэ — імяны вядомых майстроў нацыянальнага жываціца.

У час паездкі ў Кітай мною зроблена больш трох дзесяткаў скульптур. Многія, вядома, дэпартава рабіць у выглядзе накідаў-эцюдаў. Некаторыя з іх пераведзены ўжо ў бронзу і мрамур. Зараз я завяршаю кітайскую сюіту і спадзяюся гэтым унёсці свой сціплы ўклад у справу ўмацавання нашай непарушай братэрскай дружбы.

У дзень міжнароднага свята працоўных Першамая я хачу пажадаць усім мастакам Кітая найлепшых поспехаў у нашай агульнай справе — ва ўмацаванні міру на зямлі.

С. СЕЛІХАНАУ, заслужаны дзеяч мастацтва БССР.

На здымку: С. Селіханаў за работай над скульптурным партртам кітайскай кінарэжысёркі Бай Ян.

Новае літаб'яднанне

Пры рэдакцыі слоўніскай раённай газеты «Вольная праца» адбылася нарада пачынаючых літаратараў. Сярод удзельнікаў нарады былі калгаснік П. Дабрыня, супрацоўнік Слоўніскага дэспрагаса І. Міско, перса-

нальнымі пенсіянерам, камуніст П. Крымыч, выкладчыкі і студэнты тэхнікума тт. Магілянец, Сільвановіч і інш. Стварана літаратурнае аб'яднанне, старшнію якога абраны Ф. Ганчар, літкансультантам — І. Міско. Абмеркаваны творы пачынаючых аўтараў.

В. БЕЧЫК, Уа. ГАНЧАРОВ, Уа. КАРЫЗНА, Уа. УА. ЛЕНІНА.

У апошнія гады ўсё часцей і часцей гучаць галасы беларускіх спевачкоў і музыкантаў па межах нашай Радзімы. У многіх краінах Еўропы патрабавальна і строга будова дада высокія ацэнкі майстэрству нашых выканаўцаў. Галасамі цудоўнай Беларускай называюць зарубажныя сябры песні нашага народа.

«...Хацелася бачыць шчыра цудоўны нектар пад імі і ласоў, чуюць вясновае пурчанне ручайка, слухаць, як кранае сэрца мелодыя жаваранка, якая тысячамі тонаў лясца з паднебнай высі, лічыць, колькі адчувае азноўка, вітаць працавітых людзей, цешыцца з першай усмешкай маленькага дзіцяці, змагацца за шчасце і мір, за братэрскае народнае... Шырма, як нейкі нарадзей, уводзіць слухача ў гучычар сесеннага царства, і паліць цалкам. Салодкі гэта быў палон!»

Так расказаала Вера Ляўчук у беларускай газеце «Шырма» пра ўражанні ад канцэрта Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы БССР.

З надзівачай сардэчнасцю прымаюць у гарадах братняй Польшчы выступленні беларускай капэлы. З захапленнем сустракаюць слухачы і народныя песні, і творы класічнай музыкі. Паездка па краіне ператварылася ў трыумф беларускага выканаўца мастацтва. Шматлікія слухачы ў Беларуска, Ольштыне, Кеітшыне, Эльблонгу, Гданьску, Тамашове-Мазавецкім, Лодзі, Варшаве патрабавалі паўтараць многія нумары праграмы. У Тамашове-Мазавецкім канцэрт, наладжаны на адкрытыя пляцоўцы, слухала 6 500 чалавек. У Эльблонгу рабочыя пасля канцэрта наладзілі беларускім музыкантам працягую авашыю. Іншы раз захаплены слухачы накіроўваліся ў дарогу ўседа за капэлай, каб яшчэ паслухаць іе. У Варшаве на развітанні канцэрт капэлы быў энтузіясты з Беларуска, з Ольштына. Рэцэнзуючы гэты канцэрт, газета «Трыбуна лоду» пісала, што варшаўскага публіка, распеваўшы канцэртныя многія музычныя калектываў, з захапленнем прымае кожны нумар праграмы. Газеты «Штандар млодзых», «Жыцце Варшавы» і іншыя таксама адзначалі высокі ўзровень музычнай і выканаўчай культуры Беларускай акадэмічнай капэлы пад кіраўніцтвам народнага артыста СССР Р. Шырма.

У сувязі з Дзекадай беларускай культуры ў Народнай Румыніі там у мінулым годзе пабываў на гастролі

Беларускі дзяржаўны народны ансамбль песні і танца пад кіраўніцтвам народнага артыста БССР Г. Цітовіча. Дваццаць два канцэрты далі беларускай артысты ў Бухарэсце, Кланстанцы, Плаешці, Петашці, Браіле, Галаце, Ясах, Бакуэ.

«Майстэрства», «высокі прафесіяналізм» — такія яркія агулавокі рэцэнзій у румынскіх газетах сведчылі аб адносінах слухачоў да мастацтва ансамбля. Асабліва гарача прымаўся народныя песні «На птушка-ферме», «Ажанілі мяне маладзенькага», «Стэй ды стэй кругом», румынскія песні аб Дафтэне — дойна «Хаша» (выканаўцаца на румынскай мове), песня Ю. Семіянікі «Ой, шуміць ляс аяўленна». Гэтыя творы заўсёды паўтараліся на біс. Тысячы бухарэстаў глядзелі канцэрт ансамбля па тэлевізарам.

У тыя дні на сценах оперных тэатраў раду румынскіх гарадоў з поспехам выступілі беларускія спевачкі. Заслужаная артыстка БССР Т. Шышко сустрачалася з румынскімі спевачкамі і музыкантамі ў спектаклях «Югеній Анегіні» і «Фауст». Яна спявала партыі Тацыяны і Маргарыты ў тэатрах Бухарэста, Цімшоары, Клузы. Партыю Тацыяны артыстка выканала за рубяжом і раней — у час гастролей у Польскай Народнай Рэспубліцы. Партыю Маргарыты была выканана артысткай у зарубажных гарадах упершыню. Мірча Маўроўдзі, які выканаў у «Фаусце» партыю Мерфістофеля, так выказаў сваю думку аб беларускай спявачцы: «Я даўно не чуў такога выдатнага выканання ролі Маргарыты. Т. Шышко — цудоўная спявачка, вельмі музыкальна, з выключным голасам. Побац з гэтым неабходна адзначыць цікавую і тонкую ігру артысткі, што сведчыць аб высокім узроўні савецкай опернай школы».

Заслужаны артыст БССР Анатоль Генералаў выступіў на сценах оперных тэатраў Бухарэста, Сталіна і Клузы ў спектаклях «Рыгалета» і «Аіда». Вялікае задавальненне прынеслі спевачку сустрэчы з такімі выдатнымі дырыжорамі, як Яўген Лавра, Дзіну Нікулэску і Іон Бабеску, з многімі румынскімі спевачкамі. А. Генералаў захоўвае ў сабе фатаграфію саліста старэйшага ў краіне опернага тэатра ў Клузы — тавара Іона Пізо з цёплымі словамі прытанення.

Выступленні беларускага спевачка адзначаліся румынскіх прэсай як выдатныя падаея. Пасля спектакля «Рыгалета» ў оперным тэатры г. Ста-

Дзень добры, Май!

— Дзень добры, Май! — Шуміць, чуеце Наш горад, радасцю абняты. Хадзем жа, любя, хадзем Хутчэй на вуліцу, на свята, —

Калоны строяцца якраз. У шэраг станем мы, Ракі людской падхопцяч нас І панясуч імяўна ўдалеч.

...Плыне патакі І любя мяне, Каханая, чужыя гэты гоман, Табе ўсмеханія і вясне, Сябрам і нават незнаймкам.

Ты помніш, Май наўсцяж кіпее... Мне ўсё ўяўлялася, як ліпы, Як ты... Цябе тады я струю Дзяўчынай юнай, сарамлівай.

Мы ішлі... А горад быў тады Яшчэ не ўвесь абудаваны: Відзеліся ваіны слэды, Як незагоеныя раны.

Але мы верылі з табой, У заўтра бышчам заглянулі; Але ўжо ліпы нападбор Раслі ў гаях для нашых вуліц.

Прыгожым, юным горад стаў, Кватэрам светлыя, палаты... Тут нашым мар узлёт лунаў, Тут ёсць часініца нашай працы.

Нам добра тут ісці з табой, Ісці і сёння закаваным, Спяваюч пра край цудоўны свой, Якому мы навек аданы.

Філіял музея

Калі падажджаеш да раённага цэнтра Камянец, заадыкі відаць асцяка круглая вежа — унікальны помнік архітэктуры. Яна пабудавана рускімі майстрамі ў 1276 г. як абароннае абудаванне.

За сваю шматвяковую гісторыю вежа была сведкаю значных гістарычных падзей. У другой палавіне XIV ст. яна вытрымала тры асады крымчанамі Туўтонскага ордэна, якія та і не маглі не ўзяць.

У нашы дні штогод, асабліва ў летні перыяд, сюды прыходзяць і прыязджаюць шматлікія групы турыстаў, якія з вялікай увагай і цікавасцю аглядаюць гэты выдатны помнік ваіснай славы і старажытнай рускай архітэктуры. З вяршнімі вежы адкрываецца цудоўная панарама Беларускай пушчы, бяскрайна даль калгаснага прастораў.

Лучы насустрэч шматлікім пажаданням працоўных і турыстаў, па іні-

цыятыве Міністэрства культуры БССР, калектыў супрацоўнікаў Брэскага абласнога краязнаўчага музея вырашыў стварыць у вежы свой філіял. У гэтым аказалі вялікую практычную дапамогу партыяныя і савецкія органы вобласці і раёна: былі выдзелены неабходныя сродкі і будаўнічыя матэрыялы. Рад цікавых эканатаў па старажытнаму перыяду перададзены філіял музея з фондаў Львоўскага дзяржаўнага гістарычнага музея.

Цяпер завяршаны ўсе падрыхтоўчыя работы: зроблены і аформлены фатаграфіі, малючкі, карты і схемы. Набыты карціны мастака І. Вавуцька «Знасаўнае Камянец» і «Брэскакая харугва ў Грунаўскай бітаве». Мастак І. Рудчык стварыў для філіяла эцюд «Белавежская пушча».

Адкрыццё філіяла музея абудзецца ў маіскай дні. П. НАВУМАУ.

Дзямі ўспыхнулі экраны тэлевізараў у Віцебску і на іх з'явіўся выразны надпіс «Паказвае Віцебск». Гэта ступіла ў строй новую студыю тэлевізійнага перадач. Студыя размясцілася ў невялікім двухзавяршковым доме па Камуністычнай вуліцы. Яна абсталявана навейшай айчынай апаратурай. Адбыліся першыя выступленні ўзельнікаў мастацкай самадзейнасці.

На здымку: у апаратнай. Галоўны рэжысёр студыі Уа. Лагоўскі (злева) вядзе перадачу. Фота М. Мікувіча.

ліна рэцэнзент пісаў, што «...несумненна, самае выразнае ў выкананні Генералавым Блазна ў «Рыгалета» — гэта ўнутраная сіла, унутранае палімя, якое падтрымлівае і сцігнічы і вакальны бок яго выканання». Ключскі рэцэнзент адзначаў, што А. Генералаў «паказваў свае выдатныя вакальныя якасці, багатую выразнасць і музыкальнасць».

У Польскай Народнай Рэспубліцы ў свой час пабывалі з канцэртамі і іншыя салісты вядомых опернага тэатра, у тым ліку народныя артысты БССР Т. Ніжнікава, Л. Бражнік, лаўрэат VI Сусветнага фестывалю моладзі С. Гулевіч, салісты балету — заслужаныя артысты БССР В. Міронаў і Н. Давыдзенка і лаўрэаты VI Сусветнага фестывалю моладзі кімбальнаста В. Бурковіч і М. Шмельскі, заслужаны артыст БССР кімбальніст А. Атрамешкі.

У Дні Беларускай музыкі ў Народнай Балгарыі знаходзілася група беларускіх музыкантаў — Т. Ніжнікава, Л. Бражнік, В. Бурковіч, М. Шмельскі, піяністкі В. Жубініна і Н. Ражнова, заслужаны артыст БССР дырыжор В. Дуброўскі, народны артыст Саюза ССР кампазітар Я. Цікоцкі, Ігру А. Атрамешка чылі шматлікі слухачы розных гарадоў Ісландыі, Даніі.

Беларускія кімбальнікі выклікалі заўсёды асабліва цікавасць замежных слухачоў. Яны ж не так даўно выйшлі на міжнародную арэну. У руках беларускіх кімбальністаў гэты старадаўні народны інструмент ператварыўся ў сапраўды канцэртны інструмент, на якім загучалі выдатныя творы сусветнай музычнай класікі.

Цікавымі былі мінулагоднія зарубажныя паездкі нашых кампазітараў. Я. Цікоцкі пабываў у Францыі, заслужаны дзеяч мастацтва БССР Д. Лукас — у Кітайскай Народнай Рэспубліцы.

Цяпер на гастроліх у Польскай Народнай Рэспубліцы знаходзіцца ансамбль песні і танца Беларускай ваеннай акругі пад кіраўніцтвам заслужанага артыста БССР В. Сербіна. Няма сумнення, што артысты ансамбля прывяжуць на Радзіму мноства багатых уражанняў ад сустрэч з братнім польскім народам.

Гастролі беларускіх спевачкоў, музыкантаў, танцоўра па межах нашай Радзімы выліваюцца ў хваляючы дэманстрацыю дружбы і міру паміж савецкім народам і народам зарубажных краін.

А. ЯНАУЛЕВА.

Самадзейны кампазітар

На сценах Рачыцкага гарадскога Дома культуры — хор сярэдняй школы № 1.

Выканаўцаца песня рачыцкага самадзейнага кампазітара Льва Франкеля-Майзіка «Па родных дарогах» на словы Сцяпана Гаўрусёва, — абуджае дзесяцікласніка, якая вядзе праграму.

Прыгожая мелодыя захапіла слухачоў. Песня падабаецца ўсім.

Песні Л. Франкеля-Майзіка выконваюцца ў шматлікіх канцэртах.

Стварца музыку ён пачаў, калі вучыўся ў сям'ю класе, да ваіны.

У гады Вялікай Айчынай ваіны, — гаворыць Л. Франкель-Майзік, — я быў на фронце. Музыкі не пісаў, треба было ваяваць...

Творчасць самадзейнага кампазітара разгарнулася ўжо ў пасляваенны час. Ён напісаў каля 50 розных песень. Сярод іх: «Кланялася жыта», «Старонка родная» (словы А. Русака), «Родная зямля» (словы Я. Лукашэвіча), «Па родных дарогах» (словы С. Гаўрусёва) і інш. Гэтыя песні ўсплёўваюць веліч і характэрна роднага краю, прыгажосць роднай прыроды.

Створаны самадзейным кампазітарам і лірычныя песні — «Неразлучныя» (словы А. Русака), «Сяброўкі» (словы М. Рыханкова), шэраг песень на словы масовых пачынаючых паэтаў.

Л. Франкель-Майзік і сам піта вершы, да якіх стварае музыку. Так, ён напісаў музыку да ўласнага твора «Успомні».

Многія песні самадзейнага кампазітара ўвайшлі ў рэпертуар харавых калектываў Гомельскай вобласці і рэспублікі. Іх выконваюць Азербайджанскія беларускія народны хор, харавы калектыў Гомельскай панчошка-трыкатанай фабрыкі імя 8 сакавіка і іншыя калектывы мастацкай самадзейнасці. Песня «Родная зямля» (словы Я. Лукашэвіча) трансліравалася па рэспубліканскаму радыё. Некаторыя песні самадзейнага кампазітара надрукаваны ў спеціфіках.

Асабліва высока ацанена песня Л. Франкель-Майзіка «Па родных дарогах». Аўтар быў прэміяваны пудоўкай на VI Сусветным фестывалю моладзі і студэнтаў у Маскве.

Самадзейнага кампазітара хвалюць гераічная тэматка. Ён напісана музыка на тэксты вершаў невадомата паэта-салдата, ваяны канцэляра Захаванскага, — «Я вернуся ешчэ к тебе, Россия» і «Прэзирова, хто смертні боіцца».

Л. Франкель-Майзік пяпер з'яўляецца загадчыкам клуба саўгаса «10 год Кастрычніка» і кіруе мастацкай самадзейнасцю.

Б. ЛУНЬКОУ.

Імя камуністычнай

2. Тамара Ма...

Тамара Ма- шонска а прышла на камвольны камбінат...

Дзючына вырашыла стаць кваліфікаваным спецыялістам — грэбне-часальшчыцай. Сваё спецыяльнае яна добра авалола. Сябры абралі Тамару сакратаром камсамольскай арганізацыі змены. Але, каб быць добрай работніцай, треба сістэматычна павышаць веды, настольна вучыцца. У вольны ад работы час Тамара бярэ кнігі. Гэта — мастацкая, палітычная, тэхнічная літаратура. Маладая працаўніца вучыцца.

Фота Ул. Крука.

МАЕ РАДАСЦІ

Як заўсёды, вясна, май нясуць людзям новыя надзеі, мары, абуджаюць думкі, жаданні.

Новыя надзеі прынесла і сабою вясна і нам, маладым музыкантам — студэнтам Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

Хочацца ўспоміць добрым словам настаўнікаў, якія далі нам публіку ў самотойнае жыццё, таварышаў і сяброў, што заўжды дапамагаюць набывць майстэрства.

Вялікае хваляванне выклікалі ў мяне выступленні перад рабочымі Беларускага аўтазавада, студэнтамі ўніверсітэта, маракмі Балтыйскага флоту, калгаснікамі Беларусі, перад працоўнымі Арменіі, Эстоніі, Малдавіі. І калі бачу хаця б прамельныя радасці ў вачах сваіх слухачоў, я веру, што і мая справа патрабная, што

За пасляваенныя гады з руін узняўся наш родны Мінск. Непазнавальнымі сталі яго праспекты, бульвары. Вось Даўгабродская вуліца. Гэта адна з галоўных магістралей горада. Тут выраслі дзесяткі добраўпарадкаваных жылых дамоў, многа культурна-бытавых устаноў і буйных прадпрыемстваў.

На здымку: Даўгабродская вуліца.

Фота Г. Бегуна.
Фотажурналіст БЕЛТА.

ПРАЗ ГАДЫ

Колькі часу мінула з той пары... Пабылі скроні, маршчыны пралагілі на твары. Дамаблілаваўшыся з радой рабоча-сялянскай Чырвонай Арміі, Сяргей Скрыпка прыязджае ў Мінск. Пайшоў у Цэнтральную сельгаспадарчую майстэрню працаваць токарам. Сам вучыўся і вучыў моладзь.

Неўзабаве тры саматужныя майстэрні былі аб'яднаны і створан першы ў рэспубліцы машынабудавальны завод «Камунар». Спачатку на заводзе выраблялі цёскі, крупазёркі, сукнавалкі, механічныя пілы. Сяргей Скрыпка як кваліфікаванага рабочага вылучаюць кантрольным майстрам, а пазней начальнікам механічнага цэха.

Шпі гады. Завод рос, становіўся механізаваным прадпрыемствам. З Урала і Сібіры, з Масквы і Ленінграда паступала суды абсталявання, прыбывалі спецыялісты. Уся краіна дапамагала рэспубліцы ствараць сваю машынабудавальную базу.

У 1934 г. завод быў прысвоена імя С. М. Кірава.

Сяргей Рыгоравіч добра памятае, як аднойчы яму паведамілі, што яго выклікае дырэктар. «Напэўна, чарговая нарада!» — падумаў ён.

— Дык вось, Сяргей Рыгоравіч, якая справа... пачаў дырэктар, — раней мы аб гэтым толькі гаварылі... Будзем рабіць станкі.

Дырэктар разгарнуў паперы — то былі чарцяжы, уздыхнуў: — Ні канструктараў, ні сваіх чарцяжоў. Але пачынаць трэба. Людзей вучыць трэба.

Колькі радасці, гонару было ў рабочых, калі былі сабраны першыя тры станкі. Гэта была першая працоўная перамога не толькі рабочага завода, але і ўсіх працоўных рэспублікі.

Рос завод, раслі людзі. Ваіны перашкодзіла бесперапыннаму ўздыму індустрыялізацыі ў рэспубліцы.

Сяргей Рыгоравіч разам з групай высокакваліфікаваных рабочых камандзіраваў ў тыя кавалы зброі. Пасля ваіны ў родны горад вярнуліся кіраўцы. Завода не было. Груды абсалютнай цэглы і каменю дае-ні-дзе паспелі ўжо зарасці дзядоўнікам і блытанягом.

На руінах сабраліся рабочыя. Былі тут і старыя кіраўцы, і навічкі — былыя партызаны. Усе цесна абкружылі дырэктара завода А. Золана і начальніка вытворчасці Сяргея Рыгоравіча Скрыпку. Адбыўся кароткі мітынг.

— Пройдзе час і зноў будзе існа слава пра кіраўцаў, — сказаў дырэктар. — А зараз — за працу, таварышы.

Корпус за корпусам узнімаліся цахі. Хутка быў дадзены першы метал.

Размова аб жанравых асаблівасцях паэмы

26 красавіка адбылося сумеснае пасяджэнне секцыі паэзіі і крытыкі, прысвечанае разгляду асаблівасцей паэмы як мастацкага жанра. З дакладам выступіў малады крытык Аляксандр Кашко.

— У нашым перыядычным друку, у часопісах і газетах, — слухна заўважыў дакладчык, — вельмі мала з'яўляецца артыкулаў, прысвечаных жанру паэмы. Аб буйных паэтычных творах, якія з'явіліся на працягу апошніх год, былі змешчаны толькі невялікія рэцэнзіі, ды і ў іх не заўсёды даваўся грунтоўны разгляд мастацкіх асаблівасцей той або іншага паэмы.

На думку А. Кашко, паэма адрозніваецца ад іншых жанраў літаратуры перш за ўсё сваім зоркам. Лірызм у паэме — своеасабы і ўзлёт аўтара ў анімацыйных паэмах, калі ўсе, што адбываецца ў творы, мае самае непасрэднае дачыненне да аўтара, да яго характара. І гэта павінна быць не проста апавяданне, а высокі накал пачуццяў, перажыванняў паэта.

Дакладчык спыніўся на разглядзе невялікага буйнага твора беларускай паэзіі, такіх, як паэма «Сяргей Рыгоравіч» А. Кулішова, «Эліс» Зм. Астапенкі, «Таварыш В. Таўла», «Партызанскія песні» П. Панчанкі, «Штодзённая лістачка» С. Гаўрусёва і інш. Для гэтых твораў у рэальнай ступені ярка і характэрна той глыбокі лірызм, які адрознівае паэму ад іншых літаратурных жанраў. Між тым, заўважае дакладчык, гэта істотнае адрозненне не ўлічалася нашымі паэтымі ў некаторых паэмах апошніх гадоў. Часам у той або іншай паэме пераважае ўсё жывое і імпульснае, а не ўлічанае і абдуманнае.

І атрымліваецца бясстраснае апісанне, голая перадача падзей. У некаторых паэмах няма стройнага развіцця характараў. На пэўна старонкі даюцца нудныя размовы, якія затрымліваюць дзеянне. Асабліва лірызм, аўтарскай

паэзіі ў апісанні жывых з'яў і падзей разбурае паэму.

Свае думкі дакладчык ілюструе на многіх прыкладах, спыняючыся на разглядзе паэм «Мая ручайка» М. Лужаніна, «Другі пачатак» А. Ручыцкага і інш. Аднак Ан. Кашко чамусьці не спыніўся на такіх буйных паэтычных творах беларускай паэзіі, як «Грозная пушча» А. Кулішова або толькі што змешчана ў «Полымі» вершаваная апавесць А. Бажко «Карыга пакаідае хутар» і інш.

Цікавыя думкі аб паэме як літаратурным жанры выказаў малады паэт Алег Лойка. Наўдзячы многіх нашых паэтам (напрыклад, «Вясновыя барозны» Ул. Няведскага), зазначае прамоўца, некаторыя таварышы лічаць, што паэтычны твор будучыца на тых калізіях, канфіктах, на якіх можна пабудоваць апавесць або аповяданне.

— Мне здаецца, — гаворыць А. Лойка, — калі канфікт не вырашаны ў паэзіі, то яго ў такім выглядзе, як ён узяты аўтарам, не вырашыць і ў прэзентацыі творы. У аснову паэмы павінен быць пакладзены аб'ектывны факт, які мае шырокае паэтычнае аб'ёмнасць. Змештам паэмы можа стаць любая падзея, любы чалавечы лёс, калі яны будучы чылабока мастацка асэнсаваны.

На думку прамоўцы, у аснову паэмы павінен быць пакладзены гераічны пачатак, як гэта зроблена ў лепшых буйных творах савецкай паэзіі. Ён, гэты пачатак, заключаецца таксама і ў аб'ёмнасці з'яў нашых аўтараў, якія прыносяць да яе як на пасяджэннях сваіх секцыяў, так і ў нашым друку.

КІНАФІЛЬМЫ У МАІ

За апошнія гады ў кінематограф шырока ўвайшла творчасць лаўрэата Ленінскай прэміі Міхаіла Шаляхава. З вялікім поспехам на экраны многіх краін свету дэманстравалася кінапаэма «Ціхі Дон». Выключны поспех савецкаму кінамастацтву прынес фільм «Лёс чалавека», які атрымаў у 1960 годзе Ленінскую прэмію.

Зараз на экраны рэспублікі выходзіць новы дзюксерыйны калероўны мастацкі фільм «Узнятая паліна». Гэта не першая экранізацыя шырока вядомага рамана Шаляхава. Яшчэ ў 1940 г. «Узнятая паліна» была пастаўлена рэжысёрам Ю. Райзманам па сцэнарыю М. Шаляхава і С. Ермалінскага. Над п'ятай экранізацыяй працаваў адзін са старэйшых лінгвістаў рэжысёраў Аляксандр Іванавіч Снізарыч і Ф. Шахмагонаў.

З цікавасцю будзе сустракацца новая работа кінамастаў «Малдова-фільм» — кінааповесць «Калыханка». Гэта твор аб лёсе маленькай дзяўчыны Аўрыкі, якая нарадзілася ў першыя дні ваіны непдалёку ад граніцы, была выратавана і выхавана простымі савецкімі людзьмі. Фільм створаны рэжысёрам Міхаілам Калікам па сцэнарыю А. Зака і І. Кузішова.

Усе часцей хвалюе нашых кінадраматургаў лёс маладога пакален-

На здымку: кадры з кінафільмаў «Каця-Кацюша» (уверсе) і «Рэха».

Канферэнцыя маладых літаратараў

Нядаўна ў Брэсце адбылася абласная канферэнцыя маладых пісьмемнікаў. З дакладам аб рабоце літаратурнага аб'яднання выступіў І. Высоцкі. На працягу трох дзён ішлі творчыя спрэчкі і абмеркаванне твораў, працавалі секцыі прозы, паэзіі і драматургіі.

У рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел загадчык прапаганды і агітацыі абкома КПБ Ф. Саргеевіч, пісьменнік П. Пестрак, І. Кудраўцаў і У. Калеснік.

Празікі гаварылі аб тым, што майстэрства пісьменніка непаруйна звязана з высокай ідэянасцю і партызанскай творчасцю. Гістарычны рашэнні XXI з'езду партыі, выступленні М. С. Хрушчова па пытаннях літаратуры вызначаюць тэмы сёняшняга дня, паказваюць пісьменнікам шляхі да стварэння высокамастацкіх твораў.

На канферэнцыі абмяркоўваўся нарыс супрацоўніка ганцавіцкай газеты В. Паскурава «Каб вечна цвілі ўсмешкі». Было адзначана, што аўтар умела знайшоў тэму для твора. Мо- ва нарыса жывая і паэтычная.

Разглядаліся апавяданні настаўніка Вайсковай школы Гаралдзічанскага раёна В. Дайліды «Лязня» і дыспетчера Пінскага УНР-35 Ф. Туманава «На рыштванях», а таксама творы на астыччужую тэму Ф. Ляўчука (Брэст), Таціяны Чарнуцкай (Камянец), І. Андрэяка (Брэсцкі раён).

Секцыя паэзіі разгледзела вершы слясара М. Левіна, журналіста І. Кірэйчыка, настаўніка М. Гелера і інш.

Выбрана новае бюро літаратурнага аб'яднання; старшнікам абраны пісьменнік Ул. Калеснік.

Ул. ФРЭЙДЗІН,
М. ШАВЕЛЬ.

На здымку: кадры з кінафільмаў «Каця-Кацюша» (уверсе) і «Рэха».

І ў маладых вачах Сяргея Рыгоравіча свеціцца годзіцца за савецкіх людзей, за свой завод, дзе ён працуе трыццаць пяць гадоў працоўнага жывя.

У пакойчык зайшоў юнак, збянтэжана прамоўцаў: — Сяргей Рыгоравіч, штосьці не ладыцца ў маё вась з гэтымі кулачкамі... — І выкажаў дэталі.

— Не ладыцца? А ну, пойдзем, паглядзім! — На цэху Сяргея Рыгоравіч ідзе з заклапочаным, ганцадарскім выглядам. Вось ён спыніўся каля віхрастага хлапца-токара: — Ты што гэта, голубе? Куды разец падводзіць? Не бачыш хіба, што ўтулка ў нібе перакошана? — Дык я ж яшчэ і з сярэдзіны буду знімаць, Сяргей Рыгоравіч.

— Мала што! А раптам не атрымаецца? Папраў, калі так не можаш, кроўдай абазнач, куды перакос. Так жа недарма, Вучыся, браце, ганцадаром быць на заводзе.

Выць ганцадаром! Калі чалавек расце не толькі як спецыяліст, але і як грамадзянін, калі завод стане для яго родным домам, толькі тады ён адчуе радасць творчай працы. У гэтым упэўнены Сяргей Рыгоравіч. І менавіта гэтым вялікаму пачуццю вучыць маладых рабочых старэйшыя рабочыя, каментуе старэйшага ў рэспубліцы завода — гэта не толькі новыя станкі, а і моладзь, якая прыходзіць на змену ветэранам.

І цяпер, калі Камуністычная партыя накіроўвае па лінгвіскаму шляху далейшае развіццё дзяржаўнай індустрыі рэспублікі, мужныя лінгвісты выхоўваюць вартую змену.

М. ГІЛЕВІЧ.

Семінар культасветработнікаў

У Дзятлаўскім раёне адбыўся чатырохдзёны семінар культасветработнікаў. Разглядаліся пытанні прапаганды грамадска-палітычнай, сельскагаспадарчай і астыччужай літаратуры, планавання работы культасветустаноў. Загадчыка раённай бібліятэкі т. Гурэка расказала аб рабоце раённай бібліятэкі.

Аб прапагандае літаратуры расказалі работнікі раённай бібліятэкі

Буржуазная мараль

«СПАРТЫВНЫЯ РЕКОРДЫ» (ПА СТАРОНКАХ ЗАРУБЕЖНАГА ДРУКУ)

зання «маральнай» падтрымкі. Праз некалькі гаўдін на дапамогу ёй прышоў трэнер. (Як і ва ўсім віду дзе спорту, тут ёсць трэнеры). На 28 гаўдзі ў Блэкула пачынаюцца сутаргі. Жонка (у палчатках) трасе яго галаву, трэнер размахвае перад вачамі вымятам чэмпіёна.

— Яшчэ... ну яшчэ... некалькі ўдароў!... упрощаюць яны «спартсмен».

Нарэшце ён у непрытомнасці папісае на руках у жонкі і трэнеры.

— 28 гаўдзі тры минуты і 15 секунд! — урачыста аб'яўляе судзя — Ранейшы рэкорд папешаны на тры минуты і 15 секунд.

Публіка ў захваленні, а санітары нясуць паўжывога «чэмпіёна» ў машыну хуткай дапамогі!..

Кнігу? Калі ласка!

Георгію Вікенцьевічу Савасьяну ў семдзесят пяць год. Стары камуніст, з 1919 года... І вось цяпер на пенсіі. За свае жыццё ён прынес многа карысці людзям. Але Георгію Вікенцьевічу і цяпер не сядзіць склаўшы рукі.

Раіна. Ва ўсім горадзе яшчэ пішныя. А Георгію Вікенцьевічу спынаецца па вуліцы... Хутка прыбудзе пасажырскі поезд, трэба загадаць падрыхтаваць кнігі, часопісы.

З вагона выходзіць першы пасажыр. Некаторыя падыходзяць да Георгія Вікенцьевіча.

— Вам кніжку? — пытаецца ён. — Калі ласка!

— Апошнія часопісы таксама ёсць?

— Вам «Огонек» ці «Беларусь»?

А калі пасажырскі поезд аякоўдзіць, Георгію Вікенцьевічу накіроўваецца ў селмаг, дзе дапамагае прадаваць кнігі.

Вось нарыхтоўшчык райспажыўсаюза Іван Стракалаў шукае цікавае кнігу на антыражэйны тэму. Георгію Вікенцьевіч прынес яму «Біблію для веруючых і няверуючых». Дужа ўдачна быў Іван Стракалаў.

На кватэру да Георгія Вікенцьевіча прыходзяць купіць кнігу суседзі. За выдатную працу па распаўсюджванню кнігі Георгію Вікенцьевічу ўзнагароджан значком «Выдатнік савецкага гандлю». Ганаровай граматай Міністэрства сувязі і ЦК прафсаюза работнікаў сувязі.

І. ТАРТОВСКІ.

г/л. Гаралдзев, Нясвіжскага раёна.

КАГО ПЕРАЙМАЕ МОЛАДЗЬ

Днямі, як паведамае «Дзяліц Уоркер», у Мэйфілдскім парку ў Лондане дзесяцігадовы хлопчык забіў дзесяцігадовую Ірыс Доўкінс (імя юнага злчынцы не апублікавана, укажываецца толькі, што яго бацька вялікая асоба). На цэле дзятчынкі 39 нажавых ран, прычым, на думку судовых экспертаў, вельмі многія з гэтых ран нанесены пасля смерці.

У паліцэйскім участку хлопчык сказаў: «Я не прапуская ніводнага перадачы аб гангстэр».

Убачыўшы ў парку Ірыс Доўкінс, ён прапанаваў ёй пагуляць у «паголю» за злчынцамі і пагнаўся за ёю. Калі дзятчынкі навалілася, хлопчык кінуўся на яе з нажом. (Я заўсёды нашу з сабою мой вялікі чорны нож», — расказаў ён). Пакуль на крыві дзятчынкі паспелі дарослыя, яна ўжо была мёртва.

Выядак з Ірыс Доўкінс — адзін з характэрных для захоплення «ладу жыцця». Тэлевізійны і радыёсперадчы, кінафільмы, газеты і кнігі ствараюць для дзятчынкі і моладзі «своё асаблівая школай злчынства». З ранніх год моладзь дэдаваецца, як арганізаванае рабуніцтва, як абычовы дзятчынкі з нажом і пісталятам, як катываць ахвяру.

Ні ў яким выдвешце нават не зірнулі на рукані, а ганцадар выдвешце «Макгрю Хіль, ледзь пачуўшы слова «вершы», без цярпымі паказаў аўтару на дзверы: «Ідзе к чорту!»

Л. АБРАМЕНКА.

Імя камуністычнай

3. Сконыя рабочыя дзень. У цэх прышла другая змена. Брыгада Рыгора Пайкіна выйшла з камбіната. Цяпер можна заняцца любімай справай, прагледзець новую кінакарціну, скадзіць у тэатр. Надзея Маргунова і Варвара Карповіч зацікавіліся работамі беларускіх мастакоў. Таму пасля работы яны накіраваліся ў Дзяржаўны мастацкі музей. Вось дзятчынкі прыпыніліся каля керціны і уважліва разглядаюць яе.